

Folkhälsomyndigheten

Miljöbalken och radiovågor

Folkhälsomyndigheten, enheten för miljöhälsa
21 oktober och 18 november 2020

Varför står vi här idag?

- Radiovågor har funnits länge och blir allt vanligare i vår omgivning.
- Oro är vanligt vid införandet av ny teknik och 5G är inget undantag.
- EU-beslut om 5G.
- Regerings- och riksdagsbeslut: Bredbandsstrategi och Digitaliseringsstrategi.
- Hur kan tillsynen genomföras utifrån miljöbalken?

Scandinav: Plattform

Det här ska vi ta upp

- Korta fakta om Folkhälsomyndigheten
- Tillsynsvägledning
- Miljöbalken
- Tillsyn
- Domar
- Sammanfattning

Korta fakta om Folkhälsomyndigheten

- En nationell kunskapsmyndighet, folkhälsofrågor.
- Huvuduppdraget är att verka för en god jämlik hälsa i befolkningen.
- Verksamheten bedrivs i Solna och i Östersund.
- Myndigheten har cirka 550 anställda.
- Enheten för miljöhälsa, 12 st i Solna och 7 st i Östersund.

Tillsynsvägledning hälsoskydd

Tillsynsvägleda kommunernas miljö- och hälsoskyddsnämnder och länsstyrelserna om miljöbalkens hälsoskyddsregler.

Tar fram allmänna råd och annan vägledning.

Deltar på regionala hälsoskyddsträffar.

Vi anordnar och deltar på webinarier.

Svarar på frågor från inspektörer

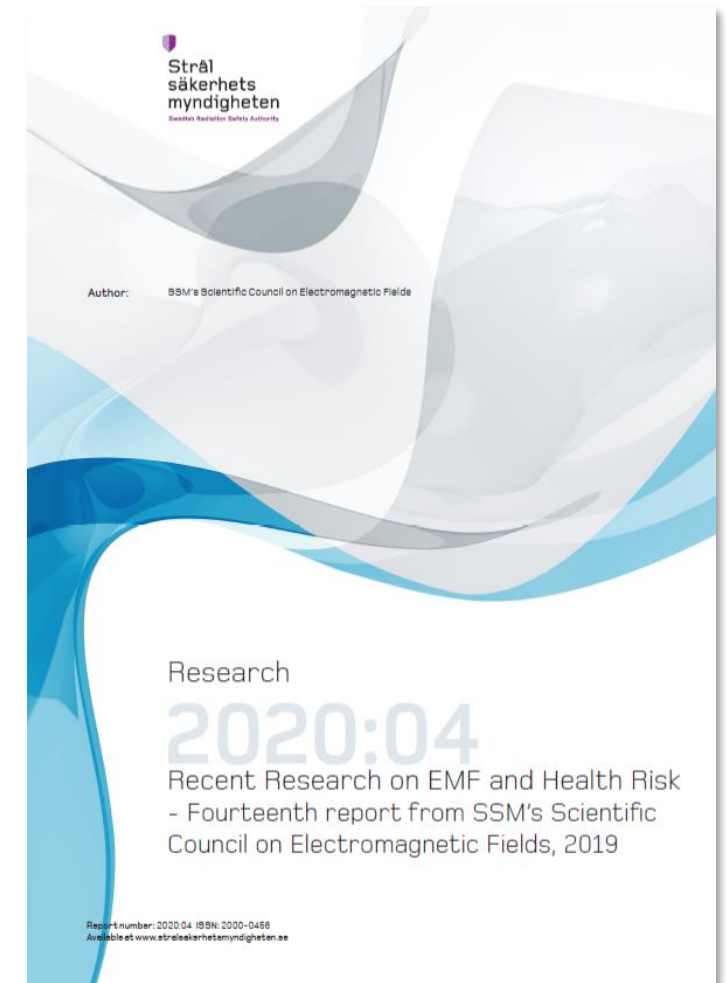
halsoskydd@folkhalsomyndigheten.se

Yttrar oss till domstolar.

Folkhälsomyndigheten och elektromagnetiska fält

- Folkhälsomyndigheten följer den forskning som bedrivs men bedriver ingen egen forskning.
- Folkhälsomyndighetens information på webben.

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler i 2 kap.

- I miljöbalken finns de **allmänna hänsynsreglerna**. De är en central del av miljöbalken och ska beaktas vid all verksamhet.
- **Bevisbörderegeln**
- **Kunskapskravet**
- **Försiktighetsprincipen**
- **Lokaliseringsprincipen**
- **Skälighetsregeln**

Scandinav: Astrakan images

Olägenhet för människors hälsa

- 9 kap 3 § ” ”Med olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.”
- Olägenhet för människors hälsa är ett grundläggande begrepp i miljöbalken.
- Bedömningen ska utgå ifrån vad människor i allmänhet tycker är en störning eller olägenhet.
- Oro kan också anses vara en olägenhet.

Scandinav: Astrakan images

Verksamhetsutövarens ansvar och egenkontroll

- **9 kap 9 § MB** - Bostäder och lokaler för allmänna ändamål skall brukas på ett sådant sätt att olägenheter för människors hälsa inte uppkommer.
- **26 kap 19 § MB** - den som bedriver verksamhet ska ha lämpliga rutiner för att fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga olägenheter för hälsan och miljön.

Radiovågor och miljöbalken

- Definieras som miljöfarlig verksamhet

9 kap 1 § Med miljöfarlig verksamhet avses

3. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke-joniserande strålning eller annat liknande.

- Är inte är anmälnings- eller tillståndspliktig.
- Verksamhetsutövaren ska ha kunskapen.

Tillsyn

- Främst vid klagomål.
- Krav kan ställas – vad är rimligt och skäligt?
- Tillsynsmyndigheten kan begära in underlag för bedömning.
- Rådfråga fackkunniga och samverka med andra kommuner.
- Våga ta beslut som kan prövas!

Scandinav: Elliot Elliot

Rättsfall nr M 603-20

Telia testar 5G på Mittuniversitetet

- En person klagar på försökssändningar avseende 5G.
- Fysiska och psykiska besvär.
- Verksamhetsutövare visar att de följer aktuella föreskrifter.

Rättsfall nr M 603-20

Hur resonerar länsstyrelsen?

- Mastens placering och bostadens läge
- Nivåerna på elektromagnetiska fälten understiger med god marginal Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärden
- Inget samlat vetenskapligt underlag som tyder på ett orsakssamband mellan besvär och radiovågor från mobilbasstationer
- Inte rimligt att strålningen sänks eller sändningarna stoppas helt

Rättsfall nr M 603-20

Hur resonerar mark- och miljödomstolen?

- Betonar att verksamhetsutövaren ska visa att det inte föreligger olägenhet för människors hälsa eller för miljön inte utifrån principen om omvänd bevisbörda
- Ifrågasätter visserligen inte klagandens besvär
- Förhålla sig till SSM:s referensvärden
- Delar länsstyrelsens skälighetsbedömning

Rättsfall nr 2005:55

Rättsfall gällande en 3G-mast

- Rättsfråga: Var det utanför nämndens tillsynsbefogenhet att begära in underlag från en operatör.
- Högsta instans (mark. och miljööverdomstolen) ansåg att uppgifterna som nämnden begärt in behövdes i tillsynen.
- Strålning från en mobilmast definieras som miljöfarlig verksamhet, trots att det inte är farligt för miljön

Rättsfall nr M 3123-04

Rättsfall gällande 3G-mast och rimlighet

- Gällde en klagande som ville att 3G-masten skulle stängas
- Forskningsläget + konsekvenser att ta bort 3G-master = oskäligt
- Domstolen delade länsstyrelsens bedömning

Vad kan vi lära av rättspraxis?

- Kommunen har rätt att begära in underlag.
- Verksamhetsutövaren har bevisbörda.
- Redan risk för olägenhet kan medföra att nämnden vidtar tillsynsåtgärder.

Vad kan vi lära av rättspraxis?

- SSM:s referensvärden
- Skälighetsbedömning
- Vetenskapliga läget

Scandinav: Elliot Elliot

Sammanfattning

- Finns idag inget vetenskapligt bevis för att radiovågor är en hälsofara så länge referensvärdena inte överskrids.
- Miljöbalkens hänsynsregler gäller alla miljöfarliga verksamheter.
- Verksamhetsutövaren/operatören har bevisbördan – egenkontroll.
- Ta hjälp av fackkunniga för tolkning av underlag.
- Samverka med andra kommuner.
- Ta hjälp av domar.
- Våga ta beslut som kan överklagas.

Scandinav: Plattform

Tack!

”Hälsoskyddbrevlådan”

halsoskydd@folkhalsomyndigheten.se

www.folkhalsomyndigheten.se

Elektromagnetiska fält